

Lausunto kunnanhallitukselle esi- ja perusopetuksen valtionosuuksiin liittyneestä virheellisestä tilastoinnista

Kunnanhallitus on kokouksessaan 31.10.2022 § 210 antanut virkajohdolle toimeksiannon laatia selvitys esi- ja perusopetuksen valtionosuuksiin liittyen:

"Auran kunta on saanut syksyn 2021 tilastointipäivän perusteella rahoitusta 41 muusta kuin vaikeimmin kehitysvammaisesta pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaasta ja yhdestä (1) vaikeimmin kehitysvammaisesta pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaasta. Auran kunta on kuitenkin 6.10.2022 ilmoittanut Opetushallitukselle, että oikea lukumäärä on 12 ja vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppilaiden oikea lukumäärä 0."

Kyseinen virhe tuottaa kunnalle 650 000 € takaisinmaksuvelvoitteen kuluvalta vuodelta ja 2021 vuoden takaisinmaksun määrää ei vielä tänään tiedetä. Kyseistä summaa ei löydy tämän vuoden budjetista. On siis kiistaton seikka, että takaisinmaksu on yllättävä ja siihen ei ole kunnassa kyetty ajoissa varautumaan.

Jotta asioiden ja tapahtumien kulkuun ja vastuisiin saadaan kunnanhallituksessa selvyys, asiasta on tehtävä kirjallinen selvitys kunnanjohtajan toimesta vuoden 2022 aikana. Takaisinmaksu kun vaikuttaa olennaisesti kunnan maksuvalmiuteen ja ensi vuoden budjetin laadintaan.

Selvityksestä on ilmentävä, mitkä ovat olleet tässä kyseisissä asioissa mukana olleiden johtavien viranhaltijoiden velvollisuudet ja vastuut ja miksi on syntynyt laiminlyöntejä. Samalla on selvitettävä, miksi sisäinen tarkastus ei ole virhettä huomannut, koska kyseessä on kahden vuoden ajalta virheellinen tulkinta. Tarkastuslautakunnan toimintamahdollisuuksia asiassa ei tällä selvityksellä haluta mitenkään rajoittaa.

Raportissa on tuotava julki, millä korjaavilla toimenpiteillä kunnan operatiivinen johto varmistaa, että vastaisuudessa samalta virheeltä vältytään."

Kunnanjohtaja on toimeksisaaneena pyytänyt hallinto-/sivistysjohtajaa, nykyistä rehtoria sekä tilintarkastajaa esittämään kirjallisesti näkemyksensä oman roolinsa/tehtävänsä/havaintojensa kautta tähän ei-toivotuun tilanteeseen johtaneiden tapahtumien kulusta, erityisesti vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mitkä ovat olleet tässä kyseisissä asioissa mukana olleiden johtavien viranhaltijoiden velvollisuudet ja vastuut?
- Miksi on syntynyt laiminlyöntejä tai onko ylipäättään kyseessä laiminlyönti vai tahaton virhe?
- Miksi (sisäinen) tarkastus ei ole toistuvaa virhettä huomannut?
- Millä korjaavilla toimenpiteillä vastaavilta virheiltä voidaan tulevaisuudessa vältyä?

Hallinto-/sivistysjohtaja on 23.12.2022 antamassaan selvityksessä todennut seuraavaa:

"Perusopetuksen tilastointipäivä on vuosittain 20.9., jolloin kyseisen päivän tilanteen mukaiset oppilastiedot raportoidaan opetushallitukseen. Aurassa perusopetuksen rehtori vastaa tilastoinnista. Koululla toimiva toimistosihteerä siirtää tiedot kunnan järjestelmästä (Primus) opetushallituksen järjestelmään.

Vuonna 2020 opetushallitus otti käyttöön uuden Koski-järjestelmän. Käyttöönotto oli työlästä maan kaikissa kunnissa, ja muutostyötä tehtiin pääasiassa toimistosihteerien työpanoksella. Samaan aikaan muutettiin ohjeistusta oppilasraportoinneista. Aiemmin opetushallitukseen raportoitiin eri tukimuotojen oppilaita, mutta uuden ohjeistuksen mukaan raportoidaan vain vaikeimmin kehitysvammaiset ja pidennetyn

oppivelvollisuuden oppilaat. Tässä kohtaa ohje oli ymmärretty Aurassa väärin ja opetushallitukseen oli raportoitu edelleen kaikki eri tukimuotojen oppilaat pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaina.

Kunnanhallitus käsitteli 8.2.2021 kokouksessaan § 15 opetus- ja kulttuuriministeriön valtiosuuspäätöstä vuodelle 2021. Tällöin keskusteltiin poikkeuksellisen pienestä miinusmerkkisestä summasta. Hallintojohtaja oli käynyt asian läpi rehtorin kanssa ennen kokousta asian valmistelun yhteydessä. Rehtorin mukaan oppilastiedot oli oikein tilastoitu, muutos johtui rehtorin mukaan kunnan oman erityisopetuksen kehittämisestä ja opetushallituksen järjestelmämuutoksesta. Tämä selvitys kerrottiin kunnanhallitukselle, joka päätöksessään tyytyi tehtyyn päätökseen.

Toukokuun alussa 2021 Aurassa aloitti uusi rehtori, jonka perehdytyksen yhteydessä hallintojohtaja keskusteli myös kunnan valtiosuuksista. Tällöin uusi rehtori tarkasti Auran tiedot ja kertoi niiden olevan oikein oppilastietojärjestelmässämme. Syksyllä 2021 rehtori hoiti yksin koulun hallintoa opetushallituksen laskentapäivän aikoihin. Myös väliaikaisesti rehtorin virkaa vuosien 2021 ja 2022 vaihteessa hoitanut henkilö tarkasti vuoden 2022 alussa Auran oppilastiedot, kun valtiosuuspäätös oli saapunut kuntaan. Tällöinkin keskushallintoon saatiin vastaus oppilastietojen oikeellisuudesta. Kunnanhallitus tyytyi jälleen opetushallituksen päätökseen kokouksessaan 7.2.2022 § 23.

Keväällä 2022 uuden rehtorin aloittaessa käytiin taas läpi kunnan asioita, joihin kuuluu myös opetus- ja kulttuuriministeriön valtiosuudet. Rehtori otti asian selvittääkseen ja syksyllä 2022 paljastui, että Auran oppilasjärjestelmään oli merkitty noin 30 oppilaan tiedot virheellisesti väärälle riville tilastointilomakkeella. Syyskuussa koulun hallinnossa tehtiin havaitut virheiden korjaukset ja vuoden 2022 tiedot saatiin lähemmäs oikein. Tiedot on myös korjattu vuosilta 2020 ja 2021.”

Nykyinen, maaliskuussa 2022 aloittanut, rehtori on 30.12.2022 antamassaan selvityksessä todennut seuraavaa:

”Pyynnöstä kirjaan näkemyksiäni oman tietämykseni, tehtäväni ja havaintojeni kautta koskien vuosien 2021 ja 2022 esi- ja perusopetuksen valtiosuusrahoituksen perusteena olevien tilastointien (20.9.) kirjausvirheistä.

Yleissivistävän koulutuksen rahoituksesta, jossa keskityn nyt esi- ja perusopetuksen rahoitukseen, vastaavat valtio ja koulutuksen järjestäjä, kyseessä olevassa tapauksessa Auran kunta. Valtio osallistuu opetustoimen palveluiden rahoitukseen valtiosuusjärjestelmän kautta. Esi- ja perusopetuksen valtiosuusjärjestelmä muodostuu valtiovarainministeriön hallinnoimasta peruspalveluiden valtiosuudesta ja esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksista sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtiosuudesta. Opetushallitus vastaa valtiosuusjärjestelmän tiedonkeruista, tietopalveluista ja asiakkaiden neuvonnasta.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään esi- ja perusopetuksen sellaisten toimintojen rahoituksesta, joita ei rahoiteta valtiovarainministeriön hallinnoimalla ikäluokkapohjaisella valtiosuudella. Näin ollen OKM hallinnoi perusopetuksen rahoitusta mm. perusopetuslaissa tarkoitettuun maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen (valmo), muille kuin oppivelvollisille järjestettävään esi- ja perusopetukseen ja pidennettyyn oppivelvollisuuteen perustuvaan opetukseen. Näiden toimintojen rahoitus määräytyy oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Opetustoimen rahoitus maksetaan suoraan koulutuksen järjestäjälle eli tässä tapauksessa Auran kunnalle, jonka oppilaitokseen oppilaat on otettu.

Opetushallitus kerää koulutuksen kustannus- ja suoritustietoja valtiosuusjärjestelmän ylläpitoa, kustannuseurantaa ja koulutuksen arviointia varten. Tärkeimmät tilastointiajankohdat ovat joka vuosi 20.9.,

jolloin kerätään oppilas- ja suoritemäärätietoja sekä huhtikuu, jolloin kerätään käyttökustannustietoja. Keskeytyn tässä vain tilastointipäivän 20.9. asioihin, koska kyseessä olevassa tapauksessa virhe on tapahtunut siinä kohtaa vuosina 2020 ja 2021.

Tilastointia tapahtuu erillisten tiedonkeruiden kautta, mutta myös Koski-tietovarannon välityksellä. Koski-tietovarantoa ja tietojen luovutuspalvelua ylläpitää opetushallitus ja se vastaa myös tietojen luovuttamisesta. Kyseessä on pysyvä rekisteri, joka täydentyy jatkuvasti. Koski-tietovaranto sisältää mm. valtakunnallisia perusopetuksen opintosuoritus- ja tutkintotietoja. Perusopetuksen järjestäjät ovat tallentaneet tietoja sinne vuodesta 2018 lähtien.

Tiedot tallentuvat Koski-tietovarantoon joka yö kouluhallinto-ohjelma Primuksesta. Tämän takia Primus-ohjelmassa on tärkeää olla aina ajantasaiset ja oikeat tiedot jokaisesta oppilaasta.

Kouluhallinto-ohjelman ylläpito kuuluu koulusihteerin tehtäviin. Koulusihteerin on tärkeää tarkistaa rehtorin kanssa yhteistyössä oppilaiden tietoja useita kertoja vuodessa, ja erityisesti ennen vuotuista tilastointijankohtaa.

Lisäksi opetuksen järjestäjät tallentavat tietoja perustietokyselyn (vos.oph.fi) kautta. Se on vuotuisesti auki 20.-30.9. Kyselyt kuuluvat pääsääntöisesti koulusihteerin tehtäviin. Tässäkin on tärkeää tehdä yhteistyötä rehtorin kanssa, varsinkin, jos vähänkään epäilee tietojen oikeellisuutta Primus-kouluhallinto-ohjelmassa.

Tilastointipäivän 20.9. tiedot poimitaan Koski-tietovarannosta valtionosuuslaskentaa varten 30.9. jälkeen, jolloin tiedonkeruu vuotuisesti sulkeutuu. Oppilaiden tietoja voi korjata 30.9. asti Primus-ohjelmassa ja siirtää niitä Koskeen. Jos virheitä oppilas- tai oppilaan opiskelutiedoissa huomataan 30.9. jälkeen, on virheiden korjaamiseksi pyydettävä opetushallituksesta valtionosuuksien korjauslomake. Korjatuilla lomakkeilla tulee olla selkeästi kirjattuna oikeat tiedot ja valtionosuuden saajan nimenkirjoitusoikeuden omaavan henkilön allekirjoitus ja pvm.

Opetushallitus koostaa tiedonkeruista raportteja, jotka ovat valmistuttuaan julkisia ja nähtävillä OPH:n sivuilla ja tulevat myös koulutuksen järjestäjille tiedoksi. Kyseessä olevassa tapauksessa sivistysjohtaja oli minuun yhteydessä huomattuaan tuollaisesta raportista suuret pidennettyjen oppivelvollisuuden oppilaiden määrät. Tarkistettuani asian Primus-ohjelmasta tulini samaan lopputulokseen. Kaikki erityisen tuen oppilaat olivat kirjautuneet valtionosuustilastoinnissa sekä vuonna 2020 että vuonna 2021 tunnistetiedoilla ”muu kuin vaikeimmin kehitysvammainen” tai ”vaikeasti kehitysvammainen”. Edellä mainittu merkintä kuuluu olla vain pidennetyt oppivelvollisuuden oppilailla luokitteluna, ei kaikilla erityisen tuen oppilailla.

Otin yhteyttä opetushallitukseen selvittääkseni, mistä virhe oli syntynyt. Selvisi, että Koski-ohjeita oli muutettu vuonna 2020 juuri pidennetyt oppivelvollisuuden oppilaiden osalta. Ymmärrykseni mukaan kirjaamismerkinnöissä Primus-ohjelmaan oli tapahtunut koululla yksinkertaisesti virhe väärinymmärryksen/tulkintanäkökulman takia. Virhe korjattiin koululla välittömästi, jotta vastaavaa ei pääsisi jatkossa tapahtumaan. Saimme koululle vos-tietojenkorjauslomakkeet vuosien 2020 ja 2021 osalta, ja ne on toimitettu opetushallitukseen korjattuina syksyllä 2022.

Tärkeintä vastaavan tilanteen välttämiseksi on koulusihteerin ja rehtorin saumaton yhteistyö, sekä kaksinkertainen valvonta ja tarkistus talon sisäisesti. Lisäksi sivistysjohtajan/hyvinvointijohtajan pitää olla koulutuksen järjestäjän ominaisuudessa ajan tasalla esi- ja perusopetuksen asioista. Erityisesti koulusihteerin on päivitettävä osaamistaan OPH:n Koski-tietovarantoon ja Primus-kouluhallinto-ohjelmaan liittyvien koulutusten ja webinaarien avulla. Koulusihteerin ja rehtorien pitää olla valmiita ottamaan epäselvissä tilanteissa suoraan yhteyttä opetushallitukseen. Vastuu tietojen oikeellisuudesta on viime kädessä esi- ja perusopetuksen järjestäjällä eli Auran kunnalla. Siksi kunnan muu sisäinen valvonta on tärkeää, mm. tilintarkastajan vuotuiset tarkastukset auttavat huomaamaan mahdolliset virheet ja ne pystytään korjaamaan ajoissa.”

Tilintarkastaja on 19.12.2022 antamassaan selvityksessä todennut seuraavaa:

”Valtionosuuksien perusteeksi annettavat oppilastiedot

Kunnan tulee järjestää oppilastietojen antaminen opetushallitukselle siten, että tiedot vastaavat todellisia oppilasmääriä tilastointipäiviltä 20.9. ja 20.1. Tilastoon ilmoitettiin vuoteen 2019 asti erikseen erityisen tuen 9-vuotisen oppivelvollisuuden oppilaat sekä 11-vuotisen oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaiset ja muut vammaisoppilaat. Syksystä 2020 alkaen on pitänyt ilmoittaa ainoastaan 11-vuotisen oppivelvollisuuden oppilaat erikseen ja 9-vuotisia erityisen tuen oppilaita ei enää tullut ilmoittaa erikseen. Todennäköisesti Auran kunnassa on ilmoitettu 9-vuotiset erityisen tuen oppilaat muiden vammaisoppilaiden joukkoon, vaikka sen ryhmän tuli sisältää ainoastaan pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita. Kunnan tulee järjestää tietojen antaminen (vastuu ja ohjeistus) sekä siihen liittyvä sisäinen valvonta siten, että kunnan antamat tiedot eivät sisällä olennaisia virheitä.

Johtavien viranhaltijoiden velvollisuudet ja vastuut

Kunnan hallintosäännön (KV 15.6.2020) mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja.

Hallinnon järjestämistä varten kunnassa on mm.

- hallinto- ja talouspalvelujen toimiala ja
- sivistyspalvelujen toimiala

Kullakin toimialalla on toimialajohtaja. Toimiala jakautuu tarvittaessa vastuualueisiin, jotka vastaavat niille määräytyistä tehtävistä, vastuualueelle nimetään esimies.

Toimialajohtaja vastaa toimialansa toiminnasta. Hallinto- ja talouspalvelujen toimialaa johtaa hallintojohtaja. Sivistyksen toimialaa johtaa sivistysjohtaja. Vastuualueen esimies vastaa tulosalueensa toiminnasta.

Rehtori päättää oppilaan 11-vuotisesta opetusvelvollisuudesta, mikäli huoltajien suostumus on olemassa sekä annettavasta erityisestä tuesta. Varhaiskasvatuspäällikkö tekee erityisen ja tehostetun tuen päätöksen varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen palvelussa olevalle lapselle. Sivistyslautakunta päättää oppilaan 11-vuotisesta oppivelvollisuudesta tai tämän muuttamisesta, mikäli huoltajien suostumusta ei ole.

Sisäinen valvonta on osa johtamista, Auran kunnassa ei ole sisäisen tarkastuksen yksikköä tai henkilöstöä. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Rehtori tekee pääsääntöisesti päätöksen 11-vuotisesta oppivelvollisuudesta ja hänellä on näin ollen paras tietämys oppilaiden määrästä ja niiden oikeellisuudesta oppilashallintojärjestelmässä. Koulusihteeri kokoaa oppilastietoja koskevat tilastot vuosittain ja tiedot siirretään opetushallitukselle Koski-järjestelmän kautta. Koulusihteeri on ollut syksyllä 2021 poissa työtehtävistä ja toimessa on ollut sijainen. Kyseiseinä syksynä pois lähtenyt rehtori on poikkeuksellisesti tallentanut tiedot Koski-järjestelmään eikä ollut tulostanut tästä mitään dokumentteja, joita on tulostettu jälkikäteen.

Miksi on syntynyt laiminlyöntejä tai onko ylipäätään kyseessä laiminlyönti vai tahaton virhe

Sisäinen valvonta oppilastietojen oikeellisuuden varmentamisessa ei ole toiminut. Siihen, miksi näin on tapahtunut, on sivistystoimen johtaja paras henkilö vastaamaan.

Virhe on syntynyt niin, että erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden tiedot ovat siirtyneet Koski – järjestelmässä väärään kohtaan 20.9.2020 ja 20.9.2021. Syksyllä 2021 OPH:n tilaston mukaan pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita on ollut 42, vaikka oikea luku oli 12 oppilasta. Ilmoitukseen on sisältynyt virheellisesti

myös erityisen tuen oppilaat, joilla ei ole pidennettyä oppivelvollisuutta. Syksyllä 2020 on tilaston mukaan ollut 45 pidennetyn oppivelvollisuuden oppilasta, missä on todennäköisesti ollut vastaavalla tavalla mukana 9-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä olevat erityisen tuen oppilaat.

Tilastointipäivältä 20.9.2022 on ilmoitettu 11-vuotisen pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita 13, mikä vaikuttaa olevan oikealla tasolla. Tilintarkastuksessa on pyydetty nähtäväksi myös päätökset pidennetystä oppivelvollisuudesta, jotta voidaan varmistua perusteiden olemassaolosta. Kaikkien osalta ei tilintarkastus-hetkellä ollut saatavilla siirtopäätöksiä.

Miksi (sisäinen) tarkastus ei ole toistuvaa virhettä havainnut

Kunnan tulee tehdä päätös valtionosuuksista ja niihin tyytymisestä. Päätöksen perusteista tulisi käydä ilmi, että kunta on varmistanut saamansa valtionosuuspäätöksen laskentaperusteiden oikeellisuuden. Tämä on myös osa kunnan sisäistä valvontaa koskien valtionosuuksien oikeellisuutta.

Talousarviossa 2021 oli arvioitu, että opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on - 649.165 euroa ja vuoden 2022 talousarviossa - 650.000 euroa. Kunnanhallitus on kokouksessaan 8.2.2021 tyytynyt päätökseen opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, joka oli arviosta poiketen - 18.544 euroa ja kokouksessa 7.2.2022 vastaava päätös, jossa valtionosuuspäätös tältä osin oli - 74.210 euroa.

Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 25.11.2022 pyytänyt selvitystä asiasta. Hallintojohtaja on suullisesti tarkastuslautakunnan kokouksessa antamansa selonteon mukaan yrittänyt selvittää asiaa rehtorilta ja tämä oli vakuuttanut, että oppilastiedot ovat oikein.

Millä korjaavilla toimenpiteillä vastaavilta virheiltä voidaan tulevaisuudessa välttyä

Kunnassa tulee varmistaa, että kaikista pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevista oppilaista on tehty hallintopäätös sekä pidennetystä oppivelvollisuudesta että erityisestä tuesta. Näistä oppilaista tulee pitää erillistä luetteloa. Tilastoaineistot ja niitä varmentavat dokumentit tulee arkistoida asianmukaisesti niin, että arkistokappaleet ovat tarvittaessa valtionosuusviranomaisen käytössä.

Jatkossa suositellaan kiinnittämään huomiota sisäiseen ohjeistukseen ja valvontaan olennaisten virheiden havaitsemiseksi. Järjestelmien välinen tietojen täsmäytys on tehtävä dokumentoidusti. Koski-tietovarannosta tulee ottaa tilastopäivältä 20.9. koulukohtainen ja koko kunnan kattava yhteenvetoraportti ja verrata sitä koulujen rehtorin varmentamiin oppilashallintojärjestelmän oppilaslistoihin. Täsmäytysraportit tulee varmentaa vastuuhenkilöiden allekirjoituksin ja arkistoida.

Virheen vaikutus kunnan talouteen ja kirjanpitoon

Kunta on huomioinut talousarvioissaan vuosina 2021–2022 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet siten, että kunnan valtionosuudet ovat tältä osin noin - 650 tuhatta euroa. Talousarvioissa ei ole tehty virheellistä arviota näille vuosille. Talousarviossa 2022 oli esitetty suunnitelmavuosille 2023–2024, että tämä olisi vain - 19 tuhatta euroa, mutta asia on jo korjattu siten, että talousarvioehdotuksessa 2023 tämä on palautettu tasolle -730 tuhatta euroa ja suunnitelmavuosille 2024 - 2025 arvio on -750 tuhatta euroa.

Tilinpäätöksessä 2021 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia on saatu ja kirjattu virheellisten oppilastietojen perusteella -21 tuhatta euroa ja tämän korjaamiseksi kunta joutuu tilittämään takaisin saamaansa ylimääräistä valtionosuutta runsaat 600 tuhatta euroa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä tämä virhe korjataan edellisten tilikausien ylijäämistä, jolloin edellisiltä tilikausilta kertynyt ylijäämä 3.909 tuhatta euroa pienee korjauksen määrällä.

Vuoden 2022 osalta talousarviossa on ollut oikea arvio opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksista ja tilinpäätös laaditaan nyt saatujen oikeiden tietojen perusteella.”

Edellä esitettyjen tilanteiden aikaan voimassa olleessa Auran kunnan hallintosäännössä todetaan valvonnasta seuraavaa:

67 § Ulkoinen ja sisäinen valvonta

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

69 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on 1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi, 33 2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä 3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

75 § Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, sekä

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
2. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti,
3. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä
4. vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten että kunnan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan,
5. hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta sekä
6. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan.

76 § Lautakunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Lautakunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

77 § Viranhaltijoiden ja esimiesten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kunnanjohtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Yksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

78 § Sisäisen tarkastuksen tehtävät

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konserni-valvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle. Sisäisen tarkastuksen toiminnon tarkoitus, tehtävät ja vastuut määritellään kunnanhallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa.

Loppupäätelmät

Edellä esiteltyjen selvitysten perusteella voidaan todeta, että esi- ja perusopetuksen virheellinen tilastointi ei ole ollut tahallista/tuottamuksellista vaan monen valitettavan mutta inhimillisen muutostekijän yhteisvaikutuksena syntynyt virhe. Kirjausvirhe ja siihen liittyvä takaisinperintä vuoden 2021 osalta korjataan vuoden 2022 tilinpäätöksessä, jonka jälkeen enempää vaikutusta ei synny.

Jatkossa vastaavantyyppiset tilanteet estetään seuraavin konkreettisin korjaavin toimenpitein:

- Sisäisen valvonnan ohjeistuksiin, prosesseihin ja vastuisiin kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota. Tarvittaessa järjestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sitä tarvitseville.
 - Sisäisen valvonnan operatiivinen toimintaohje valmisteluun
 - vastuuhenkilö: kunnanjohtaja
- Hallintosäännön mukaisten vastuiden ja velvollisuuksien sekä ylipäänsä roolien selkiyttäminen varmistetaan jo perehdytysvaiheesta alkaen.
 - Koko organisaation kattava perehdytys suunnitelman laatiminen työn alla
 - vastuuhenkilöt: hallintojohtaja ja työsuojelupäällikkö
- Toimialajohto varmistaa riittävän, säännöllisen dialogin omien vastuualueidensa esihenkilöiden kanssa. Vastuualueen esihenkilö puolestaan huolehtii tiedonkulusta oman vastuualueensa sisällä. Jokaisella on organisaatiossa vastuu tiedon hankkijana ja välittäjänä oman tehtävän hoitamisen osalta.
 - Säännölliset palaverikäytännöt ja muistioiden kirjaaminen käyttöön jokaisessa yksikössä
 - vastuuhenkilöt: toimialajohtajat ja esihenkilöt
- Erityisesti muutostilanteiden johtamisessa tiedon siirtyminen, oikean menettelyn noudattaminen sekä ohjeiden oikein ymmärtäminen tulee varmistaa.
 - Johtamisosaamisen varmistaminen/päivittäminen esihenkilöillä valmisteluun. Ohjataan tarvittaessa koulutukseen.
 - vastuuhenkilö: kunnanjohtaja

- Kunnan asianhallintaan ja kirjaamiskäytäntöihin (dokumentointi) liittyvää ohjeistusta tulee selkiyttää ja yhdenmukaistaa, erityisesti sähköisten käytäntöjen yleistyessä. Aiheeseen liittyvää osaamista on tarpeen lisätä sihteereistä ylimpään johtoon asti.
 - Hallintojohtajan ja sihteeritiimin projektiksi työn alle asianhallinnan käytäntöjen ohjeistuksen laatiminen. Ohjataan tarvittaessa koulutukseen.
 - vastuhenkilö: hallintojohtaja